

สถานการณ์ความขัดแย้งจีน-ไต้หวัน และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทย

สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์โดยเฉพาะความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนได้กระทบต่อระดับราคาพลังงาน และราคาอาหารที่ปรับเพิ่มสูงขึ้น โดยได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกรวมทั้งประเทศไทยแล้ว ในเดือนสิงหาคมได้มีสถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก คือ การเยือนไต้หวันของนางแนนซี เพโลซี ประธานสภาผู้แทนราษฎรของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจีนเห็นว่าเป็นการละเมิดอธิปไตยและบูรณาภาพทางดินแดนของจีน ดังนั้นจีนจึงตอบโต้โดยกรมศุลกากรของจีนประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2565 ว่าห้ามนำเข้าสินค้าจากไต้หวันกว่า 2,000 รายการ จากทั้งหมดกว่า 3,200 รายการ โดยให้เหตุผลว่าสินค้าเหล่านี้ไม่ได้รับการลงทะเบียนอย่างถูกต้องตามมาตรฐานของจีน ครอบคลุมสินค้าของไต้หวันกว่า 35 ประเภท เช่น ปลาและอาหารทะเล น้ำมันปรุงอาหาร บิสกิตและเค้ก เป็นต้น และเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2565 จีนประกาศห้ามนำเข้าผลไม้รสเปรี้ยวและผลิตภัณฑ์จากปลา 2 ชนิดจากไต้หวัน รวมทั้งระงับการส่งออกทรัพยากรชาติให้ไต้หวัน ซึ่งทรัพยากรชาติจะมีแร่ซิลิคอนที่ถือว่าเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตชิปหรือเซมิคอนดักเตอร์ นอกจากนี้จีนได้มีการประกาศการซ้อมรบของกองทัพปลดแอกประชาชนจีน (PLA) และการซ้อมรบด้วยการยิงกระสุนจริงใน 6 พื้นที่ทางทะเลรอบเกาะไต้หวัน ตลอดจนห้ามฟ้าของพื้นที่ดังกล่าว พร้อมเตือนไม่ให้เรือหรือเครื่องบินใดล่วงเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว โดยคาดว่าจะมีมาตรการลงโทษอื่น ๆ ตามมาอีก จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการค้าของโลกรวมทั้งไทยที่มีการค้ากับจีนและไต้หวัน ทั้งนี้ ไทยมีการค้ากับจีนเป็นอันดับต้น ๆ จึงมีความจำเป็นที่ต้องติดตามสถานการณ์และผลกระทบที่จะเกิดต่อภาคอุตสาหกรรมของไทยต่อไป

สถานการณ์การค้าของจีนและไต้หวัน

1. จีนมีการส่งออกทั้งหมดในปี 2564 เป็นมูลค่า 3.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการส่งออกทั้งหมดเป็นมูลค่า 1.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยส่งออกไปสหรัฐฯ มากที่สุดสัดส่วนร้อยละ 16.9 รองลงมา คือ ฮองกงร้อยละ 8.3 และญี่ปุ่นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ ขณะที่ส่งออกไต้หวันมีสัดส่วนร้อยละ 2.5 สินค้าสำคัญที่ส่งออกไต้หวัน ได้แก่ หน่วยความจำ (ร้อยละ 16.2) ตัวประมวลผลและตัวควบคุมที่ประกอบเข้ากับหน่วยความจำ (ร้อยละ 6.8) วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 5.5) ในด้านการนำเข้าสินค้ามีการนำเข้าทั้งหมดในปี 2564 เป็นมูลค่า 2.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการนำเข้าทั้งหมดเป็นมูลค่า 1.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นการนำเข้าจากไต้หวันอันดับหนึ่งสัดส่วนร้อยละ 9.2 รองลงมาคือ เกาหลีใต้ร้อยละ 7.7 และญี่ปุ่นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ สินค้าสำคัญที่นำเข้าจากไต้หวันกว่าร้อยละ 70 เป็นสินค้าในกลุ่มเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เช่น ตัวประมวลผลและตัวควบคุมที่ประกอบเข้ากับวงจรรวม หน่วยความจำ วงจรลึกลับกระแสไฟฟ้า วงจรความจำ เป็นต้น ขณะที่สินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมีการนำเข้าเพียงร้อยละ 0.2 เช่น อาหารปรุงแต่ง (เช่น เต้าหู้แห้งและเต้าหู้แช่น้ำเชื่อมที่ปรุงกลิ่นรสหรือแต่งสี ครีมเทียม ฯลฯ) หมักแช่แข็ง น้ำแร่และน้ำอัดลม ผลไม้ (เช่น ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ ฯลฯ) ปลาแช่แข็ง เป็นต้น

2. ไต้หวันมีการส่งออกทั้งหมดในปี 2564 เป็นมูลค่า 4.1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการส่งออกทั้งหมดเป็นมูลค่า 1.9 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยส่งออกไปจีนมากที่สุดสัดส่วนร้อยละ 25.3 รองลงมาคือ สหรัฐฯ ร้อยละ 15.8 และฮองกงร้อยละ 14.0 ตามลำดับ สินค้าสำคัญที่ไต้หวันส่งออกไปจีน ได้แก่ วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 37.9) หน่วยความจำ (ร้อยละ 6.9) ชิ้นส่วนและส่วนประกอบของยานยนต์ (ร้อยละ 3.1) ในด้านการนำเข้าสินค้ามีการนำเข้าทั้งหมดเป็นมูลค่า 3.8 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการนำเข้าทั้งหมดเป็นมูลค่า 1.8 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นการนำเข้าจากจีนเป็นอันดับหนึ่งสัดส่วนร้อยละ 20.0 รองลงมา คือ ญี่ปุ่นร้อยละ 13.0 และสหรัฐฯ ร้อยละ 10.3 ตามลำดับ สินค้าสำคัญที่นำเข้าจากจีนกว่าร้อยละ 50 เป็นสินค้าในกลุ่มเครื่องจักรไฟฟ้า

เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เช่น วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบ (เช่น หน่วยความจำ วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ ตัวประมวลผล) สมาร์ทโฟน เป็นต้น

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

1. ในปัจจุบันจีนได้ประกาศห้ามนำเข้าสินค้าจากไต้หวัน ครอบคลุมสินค้าเกษตรและอาหาร เช่น ปลา และอาหารทะเล น้ำมันปรุงอาหาร บิสกิตและเค้ก ผลไม้รสเปรี้ยว และผลิตภัณฑ์จากปลา เป็นต้น ซึ่งจีนมีสัดส่วนการนำเข้าจากไต้หวันในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มเพียงร้อยละ 0.2 จึงยังไม่ส่งผลกระทบมากนักต่อการส่งออกของไต้หวัน แต่ในด้านการระงับส่งออกทราดธรรมชาติดังกล่าวไปไต้หวัน โดยไต้หวันมีการนำเข้าทราดจากจีนมากกว่าร้อยละ 90 โดยเฉพาะทราดธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัตถุดิบต้นทางสำหรับการผลิตแผ่นซิลิคอน เวเฟอร์ (Silicon wafer) ที่เป็นชิ้นส่วนต้นน้ำหลักสำหรับการผลิตของอุตสาหกรรมชิป ซึ่งจะส่งผลกระทบทำให้ไต้หวันไม่สามารถผลิตชิปได้

2. หากสถานการณ์ความขัดแย้งมีความรุนแรงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก คือ ปัญหา Supply Chain จะกระทบมากขึ้นจากสถานการณ์ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครน โดยเฉพาะชิป เนื่องจากบริษัท Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) เป็นผู้ผลิตชิป รายใหญ่ของโลก ซึ่งไต้หวันมีโรงงานผลิตชิป กว่าร้อยละ 65 ของการผลิตของโลก (เกาหลีใต้ร้อยละ 18 และจีนร้อยละ 5) โดยหากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการผลิตชิป ทำให้ราคามีแนวโน้มสูงขึ้นกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าที่ใช้ชิป เป็นส่วนประกอบได้ เช่น สมาร์ทโฟน ยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เป็นการซ้ำเติมภาวะเงินเฟ้อเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวลง

3. ความขัดแย้งอาจจะไม่รุนแรง แต่การล้อมรอบของจีนบริเวณรอบเกาะไต้หวันอาจจะลุกลามมาจนถึงทะเลจีนใต้ หากทะเลจีนใต้และจีนตะวันออกไม่สามารถใช้ในการขนส่งสินค้าได้เหมือนปกติ จะทำให้ประเทศรอบทะเลใต้ผลกระทบ เช่น ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย ซึ่งเส้นทางการเดินเรือนี้มีมูลค่าการค้ากว่า 5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 60 ของมูลค่าการค้าโลก

สถานการณ์การส่งออกของไทยไปจีนและไต้หวัน

1. ไทยส่งออกไปจีนมีมูลค่าการส่งออกรวมในปี 2564 เป็นมูลค่า 3.6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 13.7 (อันดับที่ 2) ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (2.7 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการส่งออกเป็นมูลค่า 1.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 12.4 (อันดับที่ 2) ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (1.5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) สินค้าสำคัญที่ส่งออกไปจีน ได้แก่ ผลไม้ ยางธรรมชาติ อะไหล่และอุปกรณ์เสริมสำหรับรถยนต์ หน่วยประมวลผลข้อมูล

2. ไทยส่งออกไปไต้หวันมีมูลค่าการส่งออกรวมในปี 2564 เป็นมูลค่า 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 1.7 (อันดับที่ 16) ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (2.7 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และในช่วงครึ่งปีแรกปี 2565 (ม.ค. - มิ.ย.) มีการส่งออกเป็นมูลค่า 2.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 1.7 (อันดับที่ 17) ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (1.5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) สินค้าสำคัญที่ส่งออกไปไต้หวัน ได้แก่ วงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องปรับอากาศ หน่วยประมวลผลข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมของไทย

ประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น: ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน ส่งผลให้จีนงดการสั่งซื้อสินค้าจากไต้หวัน หลายประเภทสินค้า เช่น ปลาและอาหารทะเล น้ำมันปรุงอาหาร บิสกิตและเค้ก ผลไม้รสเปรี้ยวและผลิตภัณฑ์จากปลา อาจส่งผลให้จีนมีการนำเข้ารายสินค้าดังกล่าวจากประเทศคู่ค้าอื่นรวมทั้งไทยเพิ่มขึ้นได้ ทำให้ไทยอาจมีการผลิตและส่งออกในรายสินค้าดังกล่าวเพิ่มขึ้น และส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของไทย โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับอานิสงส์ ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร และอาหาร ประกอบกับอัตราการใช้

กำลังการผลิตของไทยในปี 2564 อยู่ที่ 62.8 และ ครึ่งปีแรกปี 2565 อยู่ที่ 63.8 โดยการผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็นหรือแช่แข็ง มีอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 36.1 และการผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ มีอัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 65.0 ซึ่งยังคงมีกำลังการผลิตที่สามารถเพิ่มขึ้นได้มาก

ผลกระทบ: จากการที่จีนระงับส่งออกทราเยอร์รวมชาติไปไต้หวัน จะส่งผลกระทบต่อการผลิตชิปของไต้หวัน เนื่องจาก เป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของการผลิตแผงวงจรรวม (Integrated Circuit: IC) ของไทย โดยในปี 2564 ไทยนำเข้าชิป เป็นมูลค่า 1.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ร้อยละ 5.6 ของการนำเข้าทั้งหมด) โดยนำเข้าจากไต้หวันมากที่สุดที่ร้อยละ 30.5 รองลงมา คือ ญี่ปุ่นร้อยละ 13.8 จีนร้อยละ 11.6 เกาหลีใต้ร้อยละ 8.6 และสหรัฐฯ ร้อยละ 8.4 ตามลำดับ ซึ่งนำเข้ามาเพื่อประกอบแผงวงจรรวม (IC packaging) แล้วส่งออกหรือนำไปประกอบเป็นแผงวงจรมิพิมพ์ (Printed Circuit Board Assembly: PCBA) จากนั้นจึงส่งออกต่อไปประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ปลายทาง ซึ่งหากไต้หวันไม่สามารถผลิตชิปได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตของไทย โดยจะส่งผลมายังอุตสาหกรรมที่ใช้ชิป เป็นหลัก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีค่าถ่วงน้ำหนัก (Weight) ในการคำนวณค่าดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ค่อนข้างมาก (13.2 และ 5.5 ตามลำดับ) ดังนั้น หากไต้หวันไม่สามารถส่งออกชิปได้ ไทยน่าจะได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก จะส่งผลกระทบต่อผลิตและทำให้ MPI ของไทยปรับตัวลดลงได้

ข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นไปได้ว่าจีนอาจจะมีการลดการพึ่งพาชิปจากไต้หวันในอนาคต โดยเพิ่มฐานการผลิตชิปมายังประเทศในแถบอาเซียนรวมทั้งไทย ดังนั้น ไทยจึงควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน แรงงานทักษะสูง รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนได้ อีกทั้งการพัฒนาคลัสเตอร์ผลิตชิปที่ใช้น้ำและปลายน้ำด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากจีน ซึ่งจะช่วยให้ไทยก้าวขึ้นมาเป็นผู้ผลิตชิปที่สำคัญของโลกได้

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สิงหาคม 2565

แหล่งอ้างอิง

1. <http://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1018955>
2. <https://www.efinancethai.com/LastestNews/LatestNewsMain.aspx?ref=A&id=cGoxZGgkregk3Y009>
3. <https://www.gtis.com>
4. <http://mgronline.com/around/detail/9650000073639>
5. <http://www.nationtv.tv/news/378881753>
6. <http://www.thansettakij.com/economy/535097>
7. <http://thestandard.co/china-ordered-prohibit-2000-taiwan-products/>